

למעשה

הרב עובדיה דהן שליט"א

יו"ר המועצה הדתית אשדוד ורב בית הכנסת הניכי הישיבות
- "בית יוסף" קרית פוניבו

את קנאתי בתוכם "כ"ה - י"א)

הגמרא (סוטה כ"ב): אומרת, שינאי המלך אמר לאשתו: "אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס."

ולכאורה ההשוואה הזאת תמוהה מאד, הרי מעשהו של זמרי הוא המעשה השפל ביותר, ולעומת זאת מעשהו של פנחס שמסר נפשו על קנאת ה' הוא הקידוש ה' הגדול ביותר, ואיך אפשר להציב את מעשיהם של זמרי ושל פנחס זה מול זה?! כיצד ייתכן שאדם יעשה את המעשה השפל ביותר ויבקש שכר כאילו עשה את המעשה הנעלה כך פנחס וכך אליהו. אחאב העביד לעבודה זרה, ואלהו קינא לשם ה', גזר שלוש שנים בצורת, לבסוף כינס את כל העם במורדות הכרמל. לפני מבחן האש שירדה מן השמים, נשא דבריו, "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים אם ה' הוא האלקים לכו אחריו, ואם הבעלים לכו אחריו" (מלכים א', י"ח - כ"א), רק אל תחיו חיי פשרה.

דבר זה מתחיל הרבה קודם. רבקה אמנו סבלה, הבנים התרוצצו בקרבה, הלכה לבית מדרשו של שם, מה ביקשה? ברכה, שהייסורים יפסקו, ומה היתה התשובה? "שני גויים בבטןך", הם מתגוששים והצער ימשך. מה הועילה בפנייתה? הועילה ונרגעה, שמעה שאלו שניים, זה לכאן וזה לשם, נרגעה, ובלבד שלא יהיה פשרן. זו ההוראה וזו הדרכה, שהקו יהיה ברור וחד, הגדרה גדרה והחלטית ולא עמעום וטשטוש, רפיסות וגמגום, ערפול וערבוב. (מדשן ביתך).

מאמר מרכזי הרב פנחס זרביב

למה רק פנחס קיבל שכר כה גדול על פעם חד פעמי שהציל את עמ"י

פרשתנו פותחת בפסוקים: "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי. לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קינא לאלוקיו וכפר על בני ישראל."

והקשה המגיד מדובנא בספרו "משלי-יעקב" שראוי להתבונן מפני מה זכה פינחס אל מה שלא זכה משה, שנאמר בו (תהילים ק"ו, כ"ג) "לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית", ולא פעם אחת עשה כמעשה פינחס, אלא פעמים רבות הציל את ישראל והשיב חמת ה' מעליהם, בעגל ובמרגלים ועוד, ולא עוד אלא שמושה רבנו הוא זה שמסר את נפשו על עם ישראל, שאמר להקדוש ברוך הוא ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת והצליח לפייס את הקדוש ברוך הוא בזכות מסירות נפשו, ולא הובטח בברית שלום כמו שהובטח פינחס?

וגם במדרש בריש פרשתנו עה"פ "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" איתא: אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול את שכרו. ע"כ. ויש להבין מדוע?

אלא יש לומר שלפנחס היה את התכונה של לקיחת אחריות. שהרי על פנחס לא היה מוטל התפקיד הזה, לסכן את חיו ולהרוג נשיא שבט, והוא היה יכול לומר למשה רבנו, זה התפקיד שלך בתור מנהיג הדור ואני לא צריך לטפל בזה. ובפרט שלא היה פשוט להיכנס לתוך האוהל, כי אנשי שבטו של זמרי הקיפו את האוהל ולא נתנו להיכנס למי שרוצה. ורק שפנחס הצליח להיכנס כי הוא אמר שהוא רוצה לעשות כמותו את אותו מעשה, אבל בלי זה לא היה נותן לו להיכנס.

המשך בעמוד הבא

חדש ניתן לשמוע את שיעורי הרב פנחס זרביב שליט"א בקול הלשון 072274111

המשך מעמוד קודם

ועוד שגם כדי לצאת היה צריך מסירות נפש כי אחרי שהוא הרג את הנשיא שבט, לא היו צריכים להשאיר אותו חי, אלא היו צריכים להרוג אותו וה' עשה נס ובא מלאך והתחיל להרוג בהם כדי שהוא ינצל.

כמבואר בגמרא (סנהדרין פב:) את מעלתו הנשגבה של פנחס, שכאשר הרג את זמרי, נכנסו שבטו להרוג את פנחס. מה עשה הקב"ה? שלח מלאך והשחית בעם [כדי להטריד בני שבטו של זמרי שלא יהרגו לפנחס] כיון שראה פנחס את הנגף, עמד והיה מתפלל שנאמר: "ויעמד פנחס ויפלל ותעצר המגיפה". "שעשה פלילות עם קונו וחבטן לפני המקום. אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלה יפלו כ"ד אלף מישראל?" וזה פנחס לקח על עצמו דבר שהוא כלל לא היה מחוייב בו.

ולא אמר זה לא התפקיד שלי.

[משא"כ משה רבינו זה היה התפקיד שלו, והוא היה מחוייב לדאוג להם, כי זה חלק מתפקידו של המנהיג].

בן אדם שעושה דבר שהוא לא מחוייב בו.

זה מראה שהוא עבד אמיתי כי הוא עושה לא רק מה שהוא חייב אלה מה שהשם רוצה מה שהשם רוצה זה עבד ה' אמיתי.

למה בני לוט שלא היה מזרעו של אברהם זכו בירושה

וכן מבואר ברש"י (דברים ב, ד-ה) שהסיבה, שבני לוט קיבלו ירושה בארץ ישראל, למרות שהם לא היו בני אברהם אבינו? וז"ל 'ירושה לעשו. מאברהם, עשר עממים נתתי לו, שבעה לכם, וקיני וקניזי וקדמוני הן עמון ומואב ושעיר, אחת מהם לעשו, והשתים לבני לוט, בשכר שהלך אתו למצרים ושתק על מה שהיו אומרים על אשתו אחותו היא, עשאו כבנו'

לוט שהכניס אורחים במסירות נפש למה ניצל רק בזכות ששתק כשאברהם אמר ששרה היא אחותו

וגם מה שינצל לוט מסדום זה בזכות מה ששתק כמבואר ברש"י על הפסוק 'זיהי בשחת אלוקים את ערי הכנר וזיכור אלוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה' (בראשית יט כט) ואז"ל: מה זכירה זכר לו ללוט שתיקה ששתק לאברהם שאמר לשרי אחותי היא והוא היה יודע ושותק (בר"ר נא ו).

וצ"ב שהרי לוט קיים בסדום הכנסת אורחים במדרגה גדולה ובמסי"נ ממש, וא"כ היו לו זכויות של חסד נוראות כל כך, וא"כ למה הוצרך לזכות השתיקה כדי להינצל. ועוד ובויתר דהא כל הפיכת סדום היתה בעיקר משום שהתנגדו לחסד וכמפורש בקרא, 'הנה זה היה עון סדום אחותך גאון שבעת לחם וגו' ויד עני ואביון לא החזיקה' (יחזקאל טז מט) וא"כ לוט שהיה בתכלית ההיפך בזה עד כדי מסי"נ ועד בכלל, א"כ בדין היה שינצל. ולא היה צריך לכאורה לזכות ששתק לאברהם. ועוד דמפורש בדבריהם ז"ל דגם בני ביתו של לוט מסרו נפשם על החסד, דאמרו ז"ל בקרא דארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו וגו' (בראשית יח כא) זוהי צעקת פלוטית בתו של לוט, שראתה עני אחד ברחוב העיר ועגמה נפשה עליו מה היתה עושה בכל יום שהיתה יוצאה לשאוב מים היתה נותנת בכד שלה מכל מה שבביתה ומאכלת לאותו עני, אמרו מאין חי העני הזה וכשידעו בדבר הוציאוה להשרף ועלתה צעקתה לפני כסא הכבוד וזהו הכצעקתה (פדר"א פכ"ה) וא"כ כל חורבן סדום היה בשביל מסי"נ על חסד של בתו של לוט ששרפוה אנשי המקום וא"כ הרי בדין הוא שינצל לוט ולמה לו זכות השתיקה להנצל דהלא זכות זו דמסי"נ על חסד גדולה מזכות השתיקה שהיתה רק בשוא"ת שלא היה מוסר ורוצח לאברהם אחי אביו שהטיב עמו כל העת (וכמו שהוכיח סופו שמסר נפשו להצילו כשנשבה ע"י המלכים אף שהיה כבר אחר הפירוד) דלכאורה אין בזה רבותא כ"כ דמהיכי תיתי יעשה עוול נורא כזה, ורק דכיון דסו"ס היה באפשרותו שלא לשתוק ע"כ נחשבה לו הפעולה הזו לזכות להנצל עבורה, וא"כ כ"ש שראוי לו להנצל מצד זכות המסי"נ לחסד שלו ושל ביתו. (משנת רבי אהרן קוטלר א קמד)

אלא מבארים שהיות ועשה משהו שהוא לא ראה אצל אברהם, כמו חסד שתמיד הוא היה רואה אצל אברהם אבינו זה מראה שהוא בדרגה גבוהה, כי מי שמחדש משהו, הוא מראה שאינו עובד ה' כי כולם כך, אלא כי הוא מבין מרצונו הטוב שכך צריך לעשות, ועל זה יש שכר גדול.

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

וכן רואים אצל רות המואביה שכתוב בפסוק (רות א טז) 'ותאמר רות אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלוהיך אלוהי'.

הגמ' ביבמות (מז:): דורשת ומשמיעה לנו את הפרטי דין שלימדה נעמי את רות כלתה.

נעמי אומרת לה אסור לנו ללכת מחוץ לתחום שבת, רות עונה לה, באשר תלכי אלך.

נעמי אומרת לרות אסור לנו יחוד. ורות ענתה לה באשר תליני אלין.

אומנם במדרש רבה על הפסוק, מבואר שנעמי לימדה את רות דברים אחרים כיון שששמעה כך התחילה סודרת לה הלכות גרים. אמרה בתי אסור לנו ללכת לבתי תיאטריאות, ולבתי קרקסאות שלהם.

אמרה לה באשר תלכי אלך.

ונשאלת השאלה נעמי מבקשת ללמד את כל אותה ולסדר לה הלכות גרים וכי לא ללכת לבתי תיאטריאות, ולבתי קרקסאות שלהם, וכי זה הפתיחה להלכות גרים, אלא משל לארמון גדול ורחב ידיים שיש בו עבודה רבה, למשרתים עבדים הרבה יש כאלה שמכניס את המזון של המלך, ויש כאלה שאחראים על אחזקת גינות ופרדסים, ויש עובדים שנמצאים בארמון, ואין להם שום תפקיד מוגדר, התפקיד היחידי שלהם הוא לעמוד ולשרת לפני המלך, לבדוק מה המלך צריך, מה המלך זקוק, דבר כזה או אחר, אין להם שום תפקיד מוגדר, כי לפעמים לדאוג למזון של המלך, ולפעמים זה לנקות לו את הבית, וזה מה שהקדוש ברוך הוא רוצה שעמ"י יעבדו אותו, ויעשו מה שהוא רוצה.

וזהו כי עמ"י מוכנים לעשות את הכל הכל, אין שום תפקיד מוגדר שמי שיש לו תפקיד מוגדר אי אפשר לפנות אליו ולדבר איתו על נושאים אחרים שלא קשורים אליו, כי הוא לא יטפל בזה, ויאמר זה לא קשור אליי, לדוגמא אם הוא שר החינוך, ויפנו אליו בנושא המשפטים, הוא יאמר אני שר החינוך מה קשור אליי, אבל אם הוא עושה כל מה שהמלך רוצה כי הוא אוהב את המלך, הוא יעשה את הכל, וגם את מה שאין זה מתפקידו, וזה מה שנעמי באה ללמד את הרות שבעבודת ה' צריך לעשות לא מה שה' ציוה אלא גם מה רצון ה' שזה שלא ללכת לבתי תיאטריאות, ולבתי קרקסאות שלהם.

וזה מה שהיה פנחס, שהוא היה עבד השם, הוא לא היה כמו המן בן המדתא האגגי, שהמן היה הדיוט קופץ בראש ולכן כאשר שאלו מה לעשות במלכה ושתי על אשר לא עשתה את דבר המלך, מיד הוא עמד לומר את דבריו, ולמרות שהוא היה אחרון השרים, כיון שהוא היה הדיוט קופץ בראש קפץ ואמר תשובה.

ולמה? כי הוא מפחד שמישהו יקדים אותו ברעיון ויאמר לפניו את התשובה, ואז הוא יפסיד שבתו לא תהיה אשת אחשוורוש, כי המן חשב שבתו היא זו שראויה להינשא למלך אחשוורוש, לכן הוא הזדרז ואמר שחייבים להרוג את זה בשתי כי פשוט זה מסוכן למלכות שאישה לא שומעת וכל בעלה וכו' וכו' וכל הנשים לא ישמעו לבעליהם.

זה נראה מי שיש לו אינטרסים הוא מפחד להפסיד את האינטרסים, אבל פנחס שכל כוונתו הייתה לשם שמיים, כאשר הוא שומע שכתוב שבעל ארמית קנאים פוגעים בו, הוא הולך ושואל את משה רבנו, ולמה? כי הוא לא מפחד שיקחו את התפקיד, כי כל כוונתו היא רק לשם שמיים, ולא אכפת לו אם הוא זה שעשה את התפקיד או משה רבינו יעשה את התפקיד.

ועוד דבר יותר חשוב לפנחס לבדוק שלפי דעת תורה מותר לו לעשות את המעשה הזה, והוא מפחד שאולי יש כאן איזה נגיעות, והפחד מזה מביא אותו לשאול ולחכות ולהמתין ולא להיות פחז כמים אל תותר, הוא לא מפחד שמישהו אחר ייקח לו את המצווה, כי הוא עבד ה' ועבד ה' עושה מה שה' רוצה.

[ועוד יש לבאר עפ"י מה שכתוב בספר שערי תשובה לרבינו יונה (שער א אות יא) אך האיש המתניצב על דרך לא טובה, תמיד, וגבר על חטאיו דורך בכל יום ושונה באולתו, ושב במרוצתו גם פעמים רבות, וכל עת אוהב הרע ומכשול עונו ישים נוכח פניו, רוצה לומר התאוה והיצר, וחפצו ומגמתו, אשר לא יבצר ממנו כל אשר יום לעשות - ראשית תשובת האיש הזה, לעזוב דרכו ומחשבתו הרעה, ולהסכים לקיים ולקבל עליו לבל יסיף לחטוא, אחרי כן יתחרט על עלילותיו הנשחתות, ויתודה לשוב אל ה', כמו שנאמר (ישעיה נה, ז): "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו". והמשל בזה - למי שאוחזו השרץ ובא לטבול ולהטהר, כי יניח השרץ תחלה ואחרי כן יטבול ויטהר. וכל זמן שהשרץ בידו עוד טומאתו בו, ואין הטבילה מועילה. והנה עזיבת מחשבת החטא - היא השלכת השרץ, והחרטה מאשר חטא והודוי והתפלה - במקום הטבילה. והיה כי יבואו יסורים ומכאובים על הרשע אשר תמיד כל זממו להתהלך באשמיו, יווסר בתחלה וישוב מחשבתו הרעה אשר חשב ויכרית מעבדיו מידי. והמשל בזה - לעגל אשר יכוחו במלמד הבקר לכוון תלמיו; כן המתניצב על דרך לא טובה, יקח המוסר תחלה לעזוב דרכי מות ללכת דרך ישר, כמו שנאמר (ירמיה לא, ז): "שמוע שמעתי אפרים מתנוודד יסרתני ואוסר כעגל לא למד". עוד נאמר אחריו (ירמיה לא, יח): "כי אחרי שובי נחמתי", רוצה לומר, כי אחרי אשר יסרתני ואוסר ושבתי מדרכי הרעה - נחמתי אחרי כן ואתחרט על מה שעבר מדברי עונותי. והנה נתבאר לך מזה כל הענין אשר בארנו. ולפי"ז יובן שנעמי אומרת לרות את צריכה להתניצב על דרך חדשה שהנאה שלך תהיה מעבודת ה' ולא מבתי תיאטריאות, ובתי קרקסאות שלהם].

הרב חיים בן המו שליטי"א

תורתנו הקדושה "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום", היא מורה לנו את הדרך בה נלך ואת המעשה אשר נעשה, ולכן במספר רב של מקומות התורה חוזרת ומצווה לעשות הישר והטוב, ולהרבות במעשה חסד, וכפי שלימדנו אב האומה אברהם אבינו שהיה עמוד החסד, שיש להתייחס בסבר פנים יפות לכל אדם, גם כלפי מי שאינם בני ברית, ואפילו על בעלי חיים נצטוונו לחמול.

הקב"ה בפרשה מצווה את משה לצאת למלחמה כנגד מדיין, (כה-יז) "צורו את המדיינים והכיאתם אותם כי צוררים הם לכם..". אומר המדר"ר (כא-ד) "מכאן אמרו חכמים **הבא להורג השכם להורג**", מוסיף רבי שמעון בר יוחאי מניין שהמחטיא את האדם יותר מן ההורג? שההורג הורג בעולם הזה, ויש לו חלק לעולם הבא, והמחטיא הורג בעולם הזה ובעולם הבא, כדי לחדד את המשמעות שהמחטיא הורג בעולם הבא? נלמד את המשנה (מסכת אבות ד-יז) "**יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה**", כלומר, שאם ניקח את כל ההנאות הגדולות ביותר שיש במשך כל ימי חייו של אדם הכי מאושר בעולם, ושל כל חיי בני האדם מיום בריאת העולם ועד סופו, ונצרפם יחד עדיין אין זה מגיע לשעה אחת של הנאה ושמחה אמיתית בעולם הבא! ועוד שהשמחה בעולם הבא היא ניצחית, בעוד שחיי העולם הזה הינם זמניים, כך שמי שמחטיא את הזולת הוא מאבד לו נצח נצחים, וכל זה כותב הרב חסמון רק משל כי אין יכולת לאדם להבין נכון מהו נצח.

עד כמה אנו רחוקים מדעת תורה זה, הבה נבחן את עצמנו איך אנו כחברה מתייחסים לרוצח שרצח את הוריו, כמובן שהחברה מואסת בו, מתרחקת ממנו, וכל חברה נורמטיבית רוצה לראות אותו מאחורי סורג ובריח ולעולם, מאידך איך מתייחסת החברה למי שהוא מחטיא, מסית ומדיח, כגון מי שאומנתו הוא לכתוב ספרי מינות וכפירה, לשון הרע וריבולות, בדרן המחדייר ארס ורעל מבחינה רוחנית, ובכך הם מחטיאים את כרם בית ישראל, האם אליהם אנו מתייחסים כרוצחים? הרי לדברי רבי שמעון בר יוחאי הם גרועים הרבה יותר מרוצח, ובהיקפים הרבה יותר גדולים, שהרי במאמר כפירה אחד הם יכולים לרצוח בו זמנית אלפים ורבבות, ועוד שעל פעולה זו הם יכולים לחזור יום ויום ובמשך שנים, ולא רק שאין החברה מואסת בהם אלא ההיפך פעמים שמפרגנים להם, הפצים להצטלם איתם, עושים להם כבוד מלכים, כאשר במבט של תורה הם רוצחי נשמות ואין להם חלק לעולם הבא, והם גרועים מרוצח שרצח את אביו ואמו.

המדרש ממשך ומשתמש בדוגמאות על מנת להמחיש לנו את המאמר "גדול המחטיא לאדם יותר מההורג": וז"ל: שתי אומות קידמו את ישראל בחרב ושתים בעבירה, המצרים והאדומיים קדמו את ישראל בחרב, מצרים דתניב (שמות טו-ט) "אמר אויב ארדוף אשיג.." אדום דתניב (במדבר כח-י) "ויאמר אליו אדום לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך", ושתים בעבירה, מואב ועמון, על אלה שקדמו בחרב כתיב (דברים כג-ח) "**לא תתעב אדומי... לא תתעב מצרי**" אבל אלו שקידמו בעבירה להחטיא את ישראל כתיב בהו (דברים כג-ד) "**גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם**", הרי לנו המצרים שהרגו באכזריות נוראה את בני ישראל, העבירו אותם בעבודות פרך, הטביעו את התינוקות ביאור, ושיקעו את בניהם בלבנים, מלך מצרים רחץ בדם מאה וחמישים תינוקות בבוקר ומאה וחמישים בערב, ושיפיות דם היא אחת משבע מצוות שנאסרו על בני נח, ועם כל זאת אומרת התורה "**לא תתעב מצרי, בני אדם אשר יולדו להם דור שלישי יבוא להם בקהל ה'**", ואילו עמון ומואב עד עולם לא יבואו בקהל ה', וההסבר כי המצרים רצחו את הגוף, אבל עמון ומואב החטיאו את ישראל, ובכך הם רצחו את נשמותיהם, לכן נאמר עליהם "**גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם**" כלומר לנצח נצחים, וכל כך למה? "שגדול המחטיא לאדם יותר מההורג".

יסוד זה מודגש במה שהתורה מתארת על לקיחת האחריות במכירת יוסף, כתוב: (בראשית לו-כא) "וישמע ראובן ויצילתו מידים ויאמר לא נמנו נפשו". (ובפס" כ"ב). כתוב "ויאמר אליהם ראובן אל תשפכו דם, השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר, ויד אל תשלו בו, למען הציל אותו מידים להשיבו אל אביו". (ופס" כ"ו) "ויאמר יהודה אל אחיו, מה בצע כי נהרוג את אחינו וכסינו את דמו, לכו נמכרנו לישמעאלים, וידנו אל תהי בו, כי אחינו בשרנו הוא, וישמענו אחיו", לכאורה מי הציע עצה יותר טובה ראובן או יהודה? ראובן אומר לזרוקו לבור שבו יש נחשים ועקרבים, שעל פי ההלכה אדם נשוי שנפל לבור שבו נחשים ועקרבים אשתו מותרת, מפני שאין כל סיכוי שהוא חי, ואילו יהודה אומר להוציא אותו מהבור ולמכור אותו לישמעאלים, והתורה אומרת על ראובן "ויצילתו מידים", ואילו יהודה לא זוכה שהתורה תאמר עליו שהציל את יוסף, במבט שלנו היינו אומרים שבדאי יהודה הציע עצה טובה יותר, ואילו התורה אומרת שראובן הציע הצעה טובה יותר, ולמה? מפני שראובן אומר נרוק אותו לבור, ואמנם יש כבוד נחשים ועקרבים, שהם שלחים של ה' כלומר מסר אותו ביד ההשגחה העליונה שאם חייב הוא ימות ואם לא יחיה, וגם אם ימות הרי מיתתו היא רק בעולם הזה בלבד, אך יהודה עשה מעשה חמור יותר, מפני שמסר את נשמתו של יוסף בין הגויים ובכך הכניס אותו לסכנה רוחנית, וכתוב "גדול המחטיא לאדם יותר מההורג" ובכך הוא רוצח אותו בזה ובבא, ולכן נאמר על ראובן ויצילתו.

מבט זה ליווה את יעקב בבואו לפגוש את עשו, יעקב מתפלל "הצילני נא מיד אחי מיד עשו", שואל בעל בית הלוי וכי כמה אחים היו לו ליעקב, האם לא היה די לומר הצילני נא מיד אחי, או מיד עשו, או מיד אחי עשו? מדוע נאמר מיד אחי מיד עשו? אלא יעקב כיוון בתפלתו לשתי האפשרויות בהם ניקט עשו, הראשונה שהיא היות מסוכנת, אם עשו יחליט להושיט יד של אחווה, להתרצות אליו ולחיות בסמיכות אליו כשני אחים, כנגד זה אמר יעקב הצילני נא מיד אחי, כי גדול המחטיא לאדם יותר מההורג, והאפשרות השנייה אם יתנהג עימי כמו עשו הרשע "ידיים ידי עשו" כנגד זה אמר יעקב הצילני נא מיד עשו, הרי לנו המבט הנכון ואיפה הסכנה היותר גדולה.

ההבנה לכך שהתורה מתייחסת למחטיא את חברו בצורה חמורה וללא רחמים, היא מפני שבדרך כלל האדם חוטא מתוך שתאוותו בערה בו, והציר השתלט עליו, כדאמרין (ב"מ ה:): "**הוקה, אין אדם חוטא ולא לו**", אבל המחטיא את הזולת הרי אין זה מצד התאוה אלא מצד רשעות, וזה מראה על כך שאישיותו מקולקלת ומושחתת, לכן התורה מצווה אותנו לנהוג עם המחטיא את זולתו בחומרה רבה וללא רחמים, שאם בבוא למשפט אדם שחטא בדיני נפשות, הדיינים מצווים "ושפטו העדה והצילו העדה" לעשות הכל כדי להציל את הנידון, עד שאמרו בית דין שהרגה אחת לשבעים שנה נקראת בית דין קטלנית, אבל כאשר דנים מסית או מחטיא יש איסור לחמול עליו "לא תחמול, ולא תנסה" וכן אם לאחר הגור דין בדיני נפשות אומר הדיין יש לי ללמד עליו זכות אפילו מאה פעמים חוזרים ויושבים לשמוע את טענותיו, ואפילו הנתבע אומר יש לי טענה חדשה חוזרים לבית הדין לשמוע, אבל במסית ומדיח או מחטיא, אפילו אם אב בית הדין יאמר יש לי ללמד עליו זכות לא חוזרים, ואם בדיני נפשות צריך בית דין של 23 דינים שמתוכם כדי לחייב צריכים רוב מיוחס, הרי שבמסית די ברוב של אחד בלבד, ועוד שבמסית גם אם הוא לא הצליח להדיח את המוסת נענש כמסית, מה שאין כן אם אדם רצה להרוג ולא הצליח לא דנים אותו כמי שהרג, ועוד פוסק הרמב"ם (סנהדרין יא-ה) אין מעמידים בסנהדרין זקן או סרים או מי שאין לו בנים, מפני שאין בלבם רחמים, אבל במסית מושיבים כדי שלא ירחמו עליו, ואינו צריך התראה כשאר הנהרגים, מסכים הרמב"ם "שהאכזריות על אלו המטעים את העם אחרי ההבל רחמים הוא לעולם".

כך הוא ביחס לעמון ומואב שהכשילו את ישראל בעבירה, לכן הם מתועבים יותר מהמצרים ומהאדומים שקידמו את ישראל בחרב, ומכיוון שמקורם מושחת ומתועב, לכן אין להם שייכות לקברת אלוקים לא הם ולא זרעם ולא זרעם עד עולם !.

למדנו אם כן, מה חמור עושו של המחטיא, נלמד מזה אם במידה רעה כך, מידה טובה שהיא כפולה ממידת פורענות פי חמש מאות על אחת כמה וכמה, הרי שהמוזכר את הרבים או אפילו אדם אחד שמרחיקו מדרך רעה ומקרבו לדרך טובה, הרי בכך הוא מחיהו בעולם הזה ובעולם הבא, ושכרו כפול מן השמים, ה' יזכנו לזכות אמן.

זוהי הקריאה אלינו "בואו חשבון" בפרט בימים אלו בהם העולם נתון תחת איום הקורונה להתחזק כפי שאמרו גדולי ישראל בכל מה שקשור לשמירת הפה, וכבוד בתי הכנסת, וה' ברחמיו יחוס ויגאלנו גאולת עולם ברחמים בקרב אמן.

לצפייה והורדה בעלוני קודמים של "למעשה" (מכון למעשה) מתוך אתר "בינינו" - לחץ כאן
לצפייה והורדה בעלוני קודמים של "למעשה" (מכון למעשה) מתוך אתר תורת יוסף לחץ כאן
לצפייה והורדה בעלוני קודמים של "למעשה" (מכון למעשה) מתוך אתר של דרשו לחץ כאן